Al-Islam.org
Ahlul Bayt Digital Islamic Library Project
Published on *Al-Islam.org* (https://www.al-islam.org)

Aya 6 – 7: Udhu Na Tayammam

Irabu

Herufi *Ba* katika neno *Biruu, usikum* imesemekana ni ya kuzidi, ikasemekana ni ya kuambatana na ikasemekana ni ya kufanya baadhi. Ufafanuzi utakuja katika kifungu cha maana.

Maana

Enyi mlioamini! Mnaposimama kwa ajili ya Swala, yaani mkitaka kuswali.

Basi osheni nyuso zenu

Hakuna tofauti katika hilo, isipokuwa kwamba Shia wamesema ni wajibu kuanzia juu na haifai kufanya kinyume. Wengine wamesema inafaa namna yoyote ingawaje kuanzia juu ni bora.

Na mikono yenu mpaka vifundoni

Vilevile hakuna tofauti isipokuwa Shia wamewajibisha kuanza vifundoni na kutanguliza mkono wa kulia. Sunni wakasema kuwa inafaa kuosha namna yoyote, ingawaje kuanzia vifundoni na kutanguliza kuume ni bora.

Unaweza kuuliza, Sunni na Shia wote wamekhalifu dhahiri ya Aya, kwa sababu vifundo inapasa iwe ni mwishilio wa kuosha kwa sababu ya herufi *ilaa* (mpaka) ambapo Sunni hawaliwajibishi hilo na Shia hawaliruhusu hilo. Je kuna Taawil gani? Wengi wamejibu kuwa herufi *ilaa* hapa ina maana ya mfano wa kauli yake Mwenyezi Mungu:

وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ{52}

"Na awazidishie nguvu mpaka kwenye nguvu zenu." (***11:52***)

Yaani pamoja na nguvu zenu.

Tuonavyo sisi ni kuwa kuwekea mpaka katika Aya ni kuelezea sehemu za kiungo kinachooshwa ambacho ni mkono bila ya kuangalia namna ya kuosha – kuanzia na kuishilia, sawa na mtu anavyosema: Nimekuuzia ardhi kuanzia hapa mpaka huko.
Au kata mawaridi ya bustani kuanzia hapa mpaka huko. Akiwa na maana ya kuelezea kiwango na kiasi sio kubainisha namna na hali.

Na mpake vichwa vyenu.

Hanbal wamesema ni wajibu kupaka kichwa na masikio mawili, na kupaka kunaweza kutoshelezwa na kuosha kwa sharti ya kupitisha mkono kichwani. Malik wakasema ni wajibu kupaka kichwa chote isipokuwa masikio.

Hanafi wakasema ni wajibu kupaka robo ya kichwa; na inatosheleza kukivika kichwa majini au kukimiminia maji.

Shafi wakasema ni wajibu kupaka baadhi ya kichwa ijapokuwa ni kidogo; Inatosha kuosha au kunyunyiza.

Shia Imamia wakasema ni wajibu kupaka sehemu ya mbele ya kichwa. Inatosheleza kwa uchache inavyokubalika jina la kupaka; wala haijuzu kuosha au kunyunyiza. Kwa hiyo, maana ya kuwa *'ba'* ni kuambatana, ni ya kauli mbili za mwanzo; na kuwa *'ba'* ni ya kufanya baadhi, ni ya kauli za mwisho.

Na miguu yenu mpaka vifundoni.

Kisomo (*qiraa*) cha miguu, kimekuja mara mbili: Kwa *Nasb* (*Arjula*) na kingine kwa *Khafdh* (*Arjuli*).

Sunni wamesema ni wajibu kuosha miguu kwa vile imeungana na mikono kutokana na visomo vyote viwili cha kwanza kiko wazi kwamba inaungana kitamko na mahali. Ama kwa kisomo cha (*Khafdh*) ni kwa ujirani na kufuata; yaani kwa vile neno Ruusi (*Vichwa*) lina *khafdh* basi na jirani yake naye akapata *khafdh;* sawa na wasemavyo waarabu *'Juhru Dhwabbin Kharibin'* ingawaje *Kharibin* ni wajibu isomewe kwa (*raf u*) kwa sababu ni sifa ya *Juhr*, na wala sio sifa ya *dhabbin,* lakini imesomwa kwa *Khafdh* kwa sababu ya ujirani.

Shia wamesema ni wajibu kupaka miguu na wala sio kuosha kwa sababu neno miguu linaungana na vichwa. Kwa kisomo cha *Khafdh* ni wazi. Ama kwa kisomo cha *Nasb*1 ni kuungana na mahali pa neno *ruus* (vichwa) ambapo ni pa *Nasb*. Kwa sababu kila kilicho *majruri* kitamko ni *mansub* ki mahali.

Kisha Shia wakaendelea kusema: Kuunganisha miguu kwenye mikono hakujuzu kutokana na mambo mawili:

Kwanza ni kinyume cha ufasaha kwa sababu ya kuwako kitenganishi baina ya mikono na miguu.

Kitenganishi chenyewe ni "**na mpake vichwa vyenu.**"

Lau kama miguu ingeunganishwa mikono, basi angelisema Mwenyezi Mungu. "Na mikono yenu mpaka vifundoni na miguu yenu mpaka vifundoni."

Pili: Kuunganisha kwenye mikono kunafanya maana ya kila kisomo kibadilishe maana nyingine. Kwani maana ya kisomo cha *Nasb*, ni kuosha na kwa kisomo cha *jarri* ni kwa kupaka.

Na hii ni kinyume na kuunganishwa kwenye vichwa ambapo maana inakuwa moja kwa visomo vyote viwili. Zaidi ya hayo kufanya *khafdh* kwa ujirani si ufasaha wala haijatokea katika maneno ya Mwenyezi Mungu kabisa.

Mkiwa na janaba basi ogeni.

Ni wajibu kuoga janaba kwa mojawapo ya mambo mawili:

1. Kushusha manii, iwe katika usingizini au kuwa macho.

2. Kuingiza kichwa cha dhakari katika tupu hasa kuitia yote kamili. Sunni hawakuwajibisha aina maalum ya kuoga, isipokuwa wamewajibisha kuenezwa maji kiwiliwili chochote kwa namna yoyote itakayokuwa.

Shia wameligawanya josho la janaba kwenye aina mbili: *Tartib* (kimpangilio) na *Irtimasi* (kujivika). *Tartib*, ni kujimiminia maji kwa kuanzia kichwa, kisha upande wa kuume wa mwili kisha wa kushoto. Lau ataharibu mpango huo, akatanguliza linalokuja baadae, basi josho litabatilika. Ama *Irtimasi* ni kukivika kiwiliwili chote katika maji kwa mara moja, lau sehemu itakuwa nje ya maji, basi haitoshi.

Na mkiwa wagonjwa au mko safarini au akawa mmoja wenu ametoka chooni, au mkagusana na wanawake, kisha msipate maji, basi tayamamuni na mchanga ulio twahara, mpake nyuso zenu na mikono yenu.

Imetangulia tafsiri yake katika (4:43)

Mwenyezi Mungu hapendi kuwatia katika tabu; lakini anataka kuwatakasa na kutimiza neema Yake juu yenu ili mpate kushukuru.

Tabu ni dhiki na mashaka; na madhara ni tabu na zaidi; kama vile adha, maradhi na kufilisika. Uislamu hauweki hukumu itakayoleta aina yoyote ya dhiki na mashaka, sikwambii madhara. Haukuamrisha jambo ila litakuwa na kheri na masilahi na haukukataza jambo ila ndani yake mtakuwa na shari na uharibifu.

Iwapo jambo lina yote mawili (manufaa na madhara) itaangaliwa, ikiwa manufaa ni makubwa zaidi basi hutakiwa kufanywa, na ikiwa madhara ni makubwa basi hukatazwa. Daima liangaliwalo ni wingi. Ikiwa yote ni sawa, basi kunakuwa na hiyari. Mwenyezi Mungu anasema:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ {24}

"Enyi mlioamini! Mwitikieni Mwenyezi Mungu na Mtume wake anapowaitia katika yale yatakayowapa uhai" (***8:24***)

Na akasema tena:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ {185}

"Mwenyezi Mungu anawatakia yaliyo mepesi wala hawataki yaliyo mazito" (***2:185***)

Na kumbukeni neema ya Mwenyezi Mungu juu yenu na ahadi yake aliyofungamanisha nanyi.

Kila mwenye kuingia dini au chama basi anakuwa amejiwekea mkataba wa kukubali misingi yake na mafunzo yake, na afanye hivyo kwa radhi yake. Na hii ndiyo ahadi ambayo tumemfungia Mwenyezi Mungu sisi Waislamu tulipoukubali Uislamu kuwa ndio dini.

Mwenye kuitekeleza ahadi hii kama alivyoamrisha Mwenyezi Mungu atakuwa amemtekelezea Mwenyezi Mungu. Na mwenye kuasi atakuwa amemfanyia hiyana Mwenyezi Mungu.

Maana yaliyo dhahiri zaidi ya kutekeleza ahadi ya Mwenyezi Mungu (swt) ni kuwafanyia ikhlasi waja wake na kuamiliana nao kwa ukweli. Na wala sijui alama ya ukweli katika dini zaidi ya kutekeleza ahadi. Namuusia kila binadamu asimwamini yeyote kwa elimu yake au ibada zake au cheo chake na umashuhuri wake, bali amwamini na amtegemee baada ya kuwa na yakini ya ukweli wake na utekelezaje wake wa ahadi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۚ اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ {8}

Enyi mlioamini! Kuweni wasimamizi madhubuti kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, mtoao ushahidi kwa uadilifu. Wala kuchukiana na watu kusiwapelekee kutofanya uadilifu. Fanyeni uadilifu ndiko kunakokurubisha kwenye takua. Na Mcheni Mwenyezi Mungu; hakika Mwenyezi Mungu ana habari za mnayoyatenda.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۙ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ {9}

Mwenyezi Mungu amewaahidi wale walioamini na wakafanya mema kuwa wat- apata maghufira na malipo makubwa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ {10}

Na wale waliokufuru na kuzikadhibisha ishara zetu, hao ndio watu wa motoni.

---

1. Istilahi ya kinahw: Mansub na nasb, ni kusomwa kwa fatha na khafdh, makhfudh, jarr na majrur ni kusomwa kwa kasra

---

Source URL:
https://www.al-islam.org/sw/al-kashif-juzuu-ya-sita/aya-6-%E2%80%93-7-udhu-na-tayammam